

Nr 147.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition an-
gående befrielse från ersättningskyldighet i vissa fall
m. m. jämte i ämnet väckta motioner.*

(4:e avd.)

1:o) **Anlitande av medel från postverkets understödkassa till täckande av vissa kassabrister.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 55 (punkt 1, s. 1—3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 8 februari 1952) föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att med anlitande av medel från postverkets understödkassa helt eller delvis meddela befrielse från återbetalningsskyldighet vid brist i kassa inom postverket, då anledning finnes att antaga att bristen uppkommit genom felräkning och omständigheterna i det särskilda fallet i övrigt äro sådana, att synnerliga skäl för befrielsen prövas föreligga.

Generalpoststyrelsen har i skrivelser den 9 februari respektive den 5 oktober 1951 hemställt, *dels* att av en brist å 5 016 kronor 32 öre, som den 20—21 december 1949 uppkommit i en av dåvarande postexpeditörseleven B. A. P. S. Severin omhänderthavd kassa vid postkontoret i Vingåker, ett belopp av 4 200 kronor måtte få efterskänkas, *dels ock* — under hänvisning till Kungl. Maj:ts beslut den 13 juli 1951 angående fastställande av reglemente för postverkets understödkassa — att generalpoststyrelsen måtte bemyndigas att av understödkassans tillgångar disponera ett belopp av 3 000 kronor för täckande av återstoden av en brist å 3 750 kronor, som den 11—12 april 1950 uppkommit i en av dåvarande postexpeditörseleven Kerstin Irène Gunnarsdotter Sundler omhänderthavd kassa vid postkontoret i Lindesberg.

Av generalpoststyrelsens framställningar framgår bl. a. att de ifrågavarande bristerna ha uppkommit i kassor för in- och utbetalning av postanvisnings-, postgiro- m. fl. medel. Noggranna undersökningar hade verkställts av tjänstemän från berörda postdirektioner och även av landsfiskalerna i vederbörande distrikt. Någon förklaring till bristerna hade emellertid ej kunnat vinnas vare sig vid dessa undersökningar eller vid numera avslutad granskning inom generalpoststyrelsens revisionsavdelningar av i förevarande sammanhang aktuella räkenskapshandlingar. Några omständigheter, som skulle kunna giva stöd för antagande, att Severin eller Sundler själva helt eller delvis tillgodogjort sig de saknade beloppen, föreläge icke.

Generalpoststyrelsen säger sig principiellt intaga den ståndpunkten, att

kassabrist, som uppkommer genom felräkning, bör ersättas av den person, som omhänderhaft kassan. De felräkningspengar, som utginge till personal i kassatjänst, hade tillkommit just för att täcka dylika förluster, och i allmänhet vore felräkningspengarna också — åtminstone för längre tid räknat — tillräckliga för sitt ändamål. Framställning om efterskänkande av liden kassaförlust borde därför enligt styrelsens uppfattning endast i undantagsfall, då särskilt vägande skäl föreligga, vinna beaktande. Enligt styrelsens förmenande föreläge här två sådana undantagsfall.

Statskontoret har förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till de gjorda framställningarna.

Departementschefen har anfört följande.

Med hänsyn till vad i förevarande ärenden upplysts finner jag mig böra tillstyrka, att Severin och Sundler befrias från vidare betalningsskyldighet beträffande de kassabrister, som avses i generalpoststyrelsens ifrågavarande framställningar. Såsom i propositionen 1951:32 föreslagits, vilket av riksdagen lämnats utan erinran, skall medel ur postverkets understödskassa — vilken tillföres inkomster bland annat genom i postkassor uppkomna överskott, som icke kunnat återställas till rätt ägare — tagas i anspråk för täckande av i postkassor uppkommen brist i sådana fall, då den ansvarige tjänstemannen erhållit befrielse från sin återbetalningsskyldighet.

Riksdagen har tidigare vid flera tillfällen i anledning av propositioner behandlat frågor om befrielse för posttjänstemän att ersätta i postkassor uppkomna brister. Ehuru här avsedda ärenden äro fåtaliga, synes dock ärendenas art motivera det förenklade behandlingssätt, som vinnes om dessa frågor kunna avgöras av Kungl. Maj:t. Jag anser mig sålunda böra föreslå, att av riksdagen utverkas bemyndigande för Kungl. Maj:t att avgöra frågor om befrielse från återbetalningsskyldighet i fall, som äro likartade med dem, för vilka redogjorts i det föregående.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att med anlitande av medel från postverkets understödskassa helt eller delvis meddela befrielse från återbetalningsskyldighet vid brist i kassa inom postverket, då anledning finnes att antaga att bristen uppkommit genom felräkning och omständigheterna i det särskilda fallet i övrigt äro sådana, att synnerliga skäl för befrielsen prövas föreligga.

2:o) **Viss ersättning till förre postexpeditören K. E. Engstrand.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 3—6) föreslagit riksdagen medgiva, att det belopp av 3 597 kronor 95 öre, som förre postexpeditören K. E. Engstrand inbetalt till postverket för täckande av en den 2 juli 1940 uppkommen kassabrist, må återbetalas till Engstrand jämte ränta efter fem procent från inbetalningsdagen.

Vid postkontoret i Hultsfred uppkom den 2 juli 1940 i av dåvarande postexpeditören K. E. Engstrand omhänderhavda kassor en brist å tillhoppa

3 597 kronor 95 öre, vilket belopp Engstrand sedermera inbetalt till postverket.

I skrivelse den 21 december 1950 har *Engstrand* på anförda skäl hemställt om *dels* återbekommande av det av honom inbetalta beloppet jämte ränta därå efter fem procent från inbetalningsdagen, *dels* ersättning för förlorad arbetsinkomst för viss tid beräknad efter 500 kronor för månad, *dels ock* ersättning för psykiskt lidande med 5 000 kronor. Engstrand har uppgivit bland annat, att han för att ersätta den uppkomna bristen nödgats upplåna 3 500 kronor, å vilket belopp han icke kunnat amortera något, att han 1947 sökt och erhållit entledigande från sin ordinarie tjänst hos postverket, att han 1948 avlagt folkskollärarexamen, samt att hans chef vid postkontoret i Hultsfred, t. f. postmästaren B. K. G. Andersson, enligt Engstrands förmenande medgivit, att han tillgripit det belopp, som fattades i Engstrands postkassa.

Generalpoststyrelsen har i ett den 12 januari 1951 avgivet utlåtande (s. 4—5 i propositionen) efter ett relaterande av vad i ärendet förevarit bl. a. framhållit, att det med största säkerhet torde kunna antagas att Engstrand icke själv vållat den uppkomna bristen. På grund härav tillstyrker styrelsen, att till Engstrand utanordnas ett belopp motsvarande den uppkomna bristen. Om Kungl. Maj:t skulle finna skäl tillerkänna Engstrand jämväl ränta å beloppet, säger sig styrelsen med hänsyn till de särskilda omständigheterna i detta fall intet ha att erinra däremot. Engstrands framställning om ersättning därutöver finner styrelsen sig emellertid icke kunna biträda.

I ärendet har utlåtande avgivits jämväl av *statskontoret* (s. 5).

Departementschefen förordar, med hänsyn till de särskilda omständigheter som föreligga i ärendet, att Engstrands framställning — i avvaktan på det klarläggande av orsaken till den uppkomna kassabristen, som framdeles möjligen kan erhållas — nu i så måtto bifalles att till honom återställes det belopp av 3 597 kronor 95 öre, som av honom inbetalats till postverket, jämte ränta efter fem procent från inbetalningsdagen.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Nils Theodor Larsson* och *Lindén* (I: 211) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordkvist m. fl.* (II: 194), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att av statsmedel till Engstrand *dels* återbetala 3 597:95 kronor jämte ränta därå från den 17 februari 1941, till dess utbetalning sker, *dels ock* såsom ersättning för förlorad arbetsinkomst under ett års tid 6 000 kronor.

Beträffande de skäl motionärerna anført till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionen II: 194.

Utskottet. Såsom generalpoststyrelsen framhållit torde numera med största säkerhet kunna antagas, att förre postexpeditören Engstrand icke vållat den sedermera ersatta brist på inalles 3 597 kronor 95 öre som år

1940 uppstått i vissa av honom omhändertagna kassor. I likhet med departementschefen finner därför utskottet billighetsskäl tala för att till Engstrand återställes förenämnda belopp jämte ränta efter fem procent från inbetalningsdagen. Detta innebär att utskottet i nu berörda avseende ansluter sig till den uppfattning som kommit till uttryck i de båda likalydande motionerna I: 211 och II: 194. Däremot kan utskottet icke tillstyrka det i samma motioner framställda yrkandet, att Engstrand skulle tillerkännas jämväl ersättning för förlorad arbetsinkomst under ett års tid med 6 000 kronor. Utskottet vill dock understryka angelägenheten av att ersättningsfrågan på nytt prövas, i den mån förhållandena därtill giva anledning.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 211 och II: 194 såvitt nu är i fråga, medgiva, att det belopp av 3 597 kronor 95 öre, som förre postexpeditören K. E. Engstrand inbetalt till postverket för täckande av en den 2 juli 1940 uppkommen kassabrist, må återbetalas till Engstrand jämte ränta efter fem procent från inbetalningsdagen;

II. att motionerna I: 211 och II: 194, i vad de icke behandlats under I., icke må bifallas av riksdagen.

Stockholm den 13 maj 1952.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar Karl Andersson, Iwar Anderson, Näs-gård, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Eric Ericson, Näsström, Sundelin, Hesselbom, Lundqvist, Ragnar Persson, Edvin Thun, Söderquist och Nils Theodor Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Ward, Malmborg i Skövde, Mårtensson i Uddevalla, Svensson i Ljungskile, Lindholm, Staxäng, Åkerström, Johansson i Mysinge, Kollberg, Petterson i Degerfors, Onsjö, Persson i Växjö, Birke, fru Ericsson i Luleå och herr Gustafsson i Skellefteå.
